

Шкіндер-Барміна А.М.

канд. с.-г. наук

Мелітопольська дослідна станція садівництва

імені М.Ф.Сидоренка ІС НААН

м. Мелітополь

СОРТИ ВИШНІ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ПЛОДОВИХ НАСАДЖЕНЬ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

Вишня – традиційна плодова культура для України. Завдяки багаторічній роботі вітчизняних селекціонерів, створено ряд сортів вишні і дюків, які значно змінили зареєстрований сортимент України. Селекційна робота, яка проводилася з використанням міжвидової та міжсортвової гібридизації, була спрямована на отримання слаборослих сортів з високими врожайністю і якістю плодів, зимостійкістю і стійкістю до грибних хвороб [1, с.227-238].

Незважаючи на те, що нові, великоплідні сорти української селекції викликають інтерес не тільки у вітчизняних, а й у зарубіжних виробників вишневої продукції, вони дуже повільно вводяться у промислові сади. Деякі нові зареєстровані сорти не виробляються зовсім. Сучасні виробничі насадження вишні в Україні представлені в основному старими сортами, вже виведеними з реєстру: Гріот Подбельський, Любська, Чорнокорка, Шпанка рання, Гріот український, Жуковська, Мелітопольська десертна та Гріот остгеймський [2, с. 152, 3, с. 106]. У зв'язку з вирішенням проблеми оптимізації сортименту, розповсюдженого у південному Степу України, вивчення найважливіших господарсько цінних ознак нових сортів вишні є своєчасним та актуальним.

Роботу виконували протягом 2012-2019 рр. в насадженнях Державного підприємства «Дослідне господарство «Мелітопольське» МДСС. Ґрунти дослідної ділянки чорнозем південний легкосуглинковий, рік садіння насадження 2001, схема – 6 х 4 м, підщепа - сіянці вишні магалєбської. Умови вирощування - без зрошування. Обліки та спостереження проводили за «Программой и методикой сортоизучения плодовых, ягодных и орехоплодных культур» [4]. Об'єктами були широко розповсюджені інтродуковані сорти Гріот Подбельський, Жуковська, Любська та сорти вишнево-черешневого походження селекції МДСС, занесені до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні.

Середня врожайність за представлений період в середньому по вивчених сортах становила 36,8 ц/га. Низькою врожайність була у 2014 р., а найбільшою – у 2013 р. (61,5 ц/га). По сортах врожайність варіювала від 0,4 ц/га (Любська, 2015 р.) до 117,0 ц/га (Сіянець Туровцевої, 2018 р.). Стабільно врожайними по всім рокам дослідження були сорти Встреча

(25,7-86,0 ц/га), Шалуня (21,2-83,0 ц/га), Гріот мелітопольський (13,5-92,0 ц/га), Сіянець Туровцевої (11,5-117,0 ц/га).

Серед грибних хвороб в регіоні Південного Степу України найбільш шкочочинним є моніліальним опік. За період 2012-2019 рр. сприятливими для розвитку моніліального опіку та оцінки стійкості сортів вишні були погодні умови 2013, 2014, 2015, 2016 та 2019 рр. В таблиці представлено характеристику найбільш цінних господарських ознак сортів вишні в середньому за період 2012-2019 рр.

Таблиця 1

**Господарсько-біологічні показники сортів вишні
(середнє за 2012-2019 рр.)**

Сорт	Урожайність, ц/га	Середня маса плодів, г	Стійкість до моні- ліозу
Сорти селекції МДСС імені М.Ф.Сидоренка ІС НААН			
Сіянець Туровцевої	61,6	7,4±0,9	стійкий
Встреча	55,1	6,7±1,2	чутливий
Солідарність	52,2	7,0±0,5	стійкий
Шалуня	50,7	5,2±0,5	чутливий
Гріот мелітопольський	50,3	6,1±0,8	середньостійкий
Ожиданіє	44,7	5,3±1,3	чутливий
Взгляд	44,3	5,2±1,3	середньостійкий
Примітна	42,4	4,5±0,6	дуже чутливий
Відродження	41,2	5,5±0,4	середньостійкий
Ігрушка	40,4	7,6±0,5	чутливий
Воспомінаніє	27,3	6,2±1,6	чутливий
Мелітопольська десертна	26,7	6,0±0,8	середньостійкий
Ранній десерт	26,0	6,6±1,6	середньостійкий
Нотка	20,9	5,5±1,0	стійкий
Спутниця	19,8	7,0±0,6	дуже чутливий
Ерудитка	17,5	5,8±0,8	середньостійкий
Любітельська	14,1	5,5±0,8	дуже чутливий
Інтродуковані сорти			
Гріот Подбельський	44,5	6,3±0,8	середньостійкий
Жуковська	31,5	4,5±0,5	дуже чутливий
Любська	6,1	3,4±0,5	дуже чутливий

Таким чином, для вирощування у промислових насадженнях вишні рекомендуються найбільш врожайні великоплідні сорти, занесені до «Державного реєстру сортів...»: ранньостиглий Ожиданіє, середньостиглі – Відродження, Взгляд, Встреча, Гріот мелітопольський, Сіянець Туровцевої, Шалуня, пізньостиглі – Ігрушка та Солідарність, а також інтродукований сорт Гріот Подбельський.

Список використаних джерел

1. Туровцева В.А., Туровцева Н.Н., Шкиндер-Бармина А.Н. Результаты селекционной работы с вишней и дюками на Мелитопольской опытной станции садоводства имени М.ф.Сидоренко ИС НААН. Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів. 2016. №2, т.14. С. 227-238.
2. Бублик М.О. Методологічні та технологічні основи підвищення продуктивності сучасного садівництва. Київ: Нора-Друк, 2005. 288 с.
3. Помология. В 5т. Т.4. Слива, вишня, черешня / Н.И.Туровцев, Л.И.Тараненко, В.В.Павлюк и др. Киев: Урожай, 2004. 272 с.
4. Программа и методика сортоизучения плодовых, ягодных и орехоплодных культур / под ред. Г.А.Лобанова. Мичуринск : ВНИИС им.И.В.Мичурина, 1973. 496 с.

Юсипенко О.М.

*Генеральний директор
Комунального підприємства виконавчого органу
Київської міської ради
(Київської міської державної адміністрації)
по охороні, утриманню та експлуатації
земель водного фонду м. Києва «Плесо»
м. Київ*

РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ РЕКРЕАЦІЙНИХ МІСЬКИХ ЗОН

Раціональне використання такої важливої рекреаційної території, як міська рекреаційна зона, має стратегічне значення не лише для туристичного, але й для економічного розвитку регіону загалом.

Землі рекреаційного призначення (ЗРП) (від лат. recreatio – відновлення) категорія земель, які за основним цільовим призначенням використовуються для організації відпочинку населення, туризму та проведення спортивних заходів [1]

В сучасних підходах, в якості важливого аспекта рекреаційного використання міської зони виділяють зміцнення екологічної безпеки рекреаційної діяльності у ній. Екологічна безпека туризму трактується, як відсутність загрози активізації деструктивних процесів у функціонуванні системи «туризм-навколишнє природне середовище», та наявність можливостей для сталого розвитку відповідних територіальних рекреаційних систем. Тому, раціональне природокористування у міських зонах повинно мати комплексний характер. Його необхідно узгоджувати не лише з пла-